

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ: ΤΑΙΝΙΕΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Χριστίνα Ανδρέου

Λεμεσός 2022

Πνευματικά δικαιώματα
Copyright © Χριστίνα Ανδρέου, 2022
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της μεταπτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Καλών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον εξάίρετο επιβλέπων καθηγητή Αντόνη Δανό, για την πολύτιμη του βοήθεια και καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα και ιδιαιτέρως στη συγγραφή της διατριβής μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος, Κωνσταντίνο Πρώιμο και Μαρία Μόσχου για τη σπουδαία συνεισφορά τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διατριβή επιχειρεί να μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους ο σύγχρονος ιταλικός και ελληνικός κινηματογράφος προσεγγίζουν και αναπαριστούν ηγεμονικά αφηγήματα που αφορούν τις μεταναστευτικές ροές στη Μεσόγειο. Οι δύο αυτές χώρες μοιράζονται κοινά μεταναστευτικά παρελθόντα, γεγονός που τις καθιστά ιδιαίτερες περιπτώσεις μελέτης αφού τώρα έχουν τον αντίθετο ρόλο. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τη Μεσόγειο ως τόπο υβριδικότητας και συνεχούς μεταβολής, και τη σχέση αυτής περιοχής με τον μοντερνιστικό κινηματογράφο. Το δεύτερο κεφάλαιο αναλύει τη μεταναστευτική ιστορία της Μεσογείου και τις κυρίαρχες αναπαραστάσεις του φαινομένου στον μεσογειακό κινηματογράφο. Στο τρίτο κεφάλαιο εστιάζουμε σε παραδείγματα τόσο από τον ελληνικό όσο και από τον ιταλικό κινηματογράφο. Μέσα από την ανάλυση επιλεγμένων ταινιών, και λαμβάνοντας υπόψιν το έντονο μεταναστευτικό παρελθόν των δύο χωρών, η μελέτη αυτή προσεγγίζει τα ζητήματα των σχέσεων ετερότητας και ταυτότητας, του Άλλου και του Εαυτού, και τον ρόλο του κινηματογράφου στην κατασκευή και εδραίωση αφηγημάτων που αναπαράγουν ή αμφισβητούν αυτές τις σχέσεις.

ABSTRACT

The present dissertation attempts to study the ways contemporary Italian and Greek cinema approaches and represents hegemonic narratives of the migration flows in the Mediterranean. Both of those countries have gone from being origins of immigrants all over the world, to host countries for those coming in. The first chapter refers to the Mediterranean as a place of hybridity and constant flux, and its relation to modernist cinema. The second chapter analyses the migratory history of the region and the hegemonic representations of the phenomenon of migration in Mediterranean cinema. Emphasis is given to examples both from Greek and Italian cinema, in the third chapter. Through an analysis of selected films, and always bearing in my mind the rich migratory past of both these countries, the current study addresses the subject of relations of alterity and identity, of the Other and the Self, as well as the role of cinema in the construction and dissemination of narratives that either reproduce or challenge those relations.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ABSTRACT.....	v
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	vi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	vii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Μεσόγειος ως (Δυτική) «Κατασκευή» και οι «Ταυτότητες» στον Ευρωπαϊκό Νότο.....	3
1.1 Η Μεσόγειος ως ο Άλλος της Ευρώπης.....	3
1.2 Ευρωπαϊκός Νότος και «Ταυτότητες».....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Μεσόγειος και Μετανάστευση στον Κινηματογράφο.....	10
2.1 Μεσόγειος και Κινηματογράφος.....	10
2.1.1 Μεσόγειος και Αναπαράσταση της Μετανάστευσης	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Μετανάστευση στον Σύγχρονο Ιταλικό και Ελληνικό Κινηματογράφο.....	21
3.1 Η Μετανάστευση στον Ιταλικό κινηματογράφο.....	21
3.1.1 Η Ιταλία ως προορισμός (μεταποικιακά μεταναστευτικά ρεύματα)...24	
3.1.1.1 <i>Fire at Sea</i>	25
3.1.1.2 <i>Lamerica</i>	33
3.1.1.3 <i>Terraferma</i>	39
3.2 Η Μετανάστευση στον ελληνικό κινηματογράφο.....	44
3.2.1 Η Ελλάδα ως προορισμός.....	49
3.2.1.1 <i>Ο Δρόμος προς τη Δύση</i>	51
3.2.1.2 <i>Από την Άκρη της Πόλης</i>	56
3.2.1.3 <i>4.1 miles</i> και <i>Greek History X</i>	61
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	68
ΕΙΚΟΝΕΣ.....	71